

Activiteitenplan Bathseweg 2, Rilland

Juust B.V.

COLOFON

Activiteitenplan Bathseweg 2, Rilland Juust B.V.

OPDRACHTNEMER	<i>idverde</i> Advies Willemsplein 2-4 5211 AK 's-Hertogenbosch T 073 205 11 00 E advies@idverde.nl
OPGESTELD DOOR GEVERIFIEERD DOOR	L. Kooijman M. van Oorschot
Opdrachtgever	Juust B.V. Goessestraatweg 19 4421 AD Kapelle Contact: J. Ocké T +31623272808 E Jessica@juust.nl
Projectnummer	722200122
Status	Concept
VERSIE	1.0
DATUM	15 Januari 2021

In deze rapportage is gebruik gemaakt van gegevens van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF). Op deze gegevens rusten auteursrechten. Het schriftelijk of digitaal delen of publiceren van (een deel van) de gegevens uit de NDFF is niet toegestaan zonder toestemming van BIJ12, uitgezonderd aan bevoegd gezag in het kader van een vrijstellings- of ontheffingsprocedure of voor intern gebruik van de opdrachtgever voor de duur van het betreffende project.

Idverde Advies bv is niet aansprakelijk voor vervolgschade, alsmede schade die voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van de werkzaamheden, kaartmateriaal inclusief getoonde begrenzingen of andere gegevens verkregen van *idverde* Advies bv. De opdrachtgever vrijwaart *idverde* Advies bv voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing. *idverde* Advies bv is lid van het Netwerk Groene Bureaus, brancheorganisatie voor kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging van ecologische adviesbureaus. Hierdoor zijn wij goed op de hoogte van de nieuwste ontwikkeling op het gebied van ecologie en wetgeving. Door de inzet van conform de wet ter zake kundige ecologen, waarborgen wij daarnaast onze onderzoekskwaliteit. Omdat ecologisch (veld)onderzoek een momentopname is, kan aanwezigheid van beschermde soorten soms niet worden uitgesloten of bevestigd. Daarnaast is de natuurwetgeving aan verandering en jurisprudentie onderhevig. *Idverde* Advies bv is niet aansprakelijk voor de gevolgen van onverwacht verschijnende of verdwijnende flora of fauna, noch voor de gevolgen van veranderende wetgeving of jurisprudentie.

INHOUDSOPGAVE

COLOFON	2
1 AANLEIDING	4
1.1 Aanleiding	4
1.2 Doelstelling	4
2 BESCHRIJVING PLANGEBIED, VOorgenomen ONTWIKKELING EN HET WETTELIJK BELANG	6
2.1 Beschrijving plangebied	6
2.2 Omvang en planning	7
2.3 Wettelijk belang	7
3 WERKWIJZE AANVULLEND ONDERZOEK	8
3.1 Quicksan soortenbescherming	8
3.2 Soortgericht onderzoek	8
4 BESCHRIJVING ONDERZOEKSRESULTATEN	10
4.1 Onderzoek vleermuizen	10
4.2 Onderzoek gierzwaluwen	10
4.3 Onderzoek huismussen	11
5 TOETSING AAN DE WET NATUURBESCHERMING	12
5.1 Verbodsbepalingen	12
5.1.1 Beoordeling soorten van de vogelrichtlijn	13
5.1.2 Beoordeling soorten van de habitatrichtlijn	13
5.2 Alternatievenafweging	13
5.3 Wettelijk belang	14
5.4 Garanderen gunstige staat van instandhouding	15
5.5 Aanvragen ontheffing	15
5.6 Verantwoording effectenstudie	15
6 MITIGATIEPLAN	16
6.1 Gewone dwergvleermuis	16
6.2 Gierzwaluwen	17
6.3 Overige broedvogels	18
6.4 Deskundige betrokkenheid en verslaglegging	18
BRONNEN	19
Bijlage 1 Beschermingskader	20

1 Aanleiding

1.1 Aanleiding

De gemeente Reimerswaal is voornemens om ter plaatse van de Bathseweg 2 te Rilland het huidige kerkgebouw te slopen (exclusief de kerktoren) en een deel van de groenstructuren grenzend aan dit gebouw te kappen/verwijderen. Deze voorgenomen werkzaamheden worden uitgevoerd ten behoeve van het realiseren van zeven appartementen (afbeelding 1.1).

Voor het uitvoeren van ruimtelijke ingrepen en ontwikkelingen, verplicht de Wet natuurbescherming de bestaande natuurwaarden in kaart te brengen en indien nodig passende maatregelen te treffen voor het beschermen en in stand houden van bij wet beschermde soorten. Om deze reden is een ecologisch onderzoek uitgevoerd. Het plangebied is beoordeeld op de aanwezigheid van en betekenis voor beschermde planten- en diersoorten. Uit aanvullend onderzoek (uitgevoerd door idverde Advies, november 2019) is gebleken dat een gedeelte van het plangebied van functioneel belang is voor de aanwezige gewone dwergvleermuizen en gierzwaluwen (zie verder hoofdstuk 4). Omdat de voorgenomen ontwikkeling invloed heeft op het voorkomen van deze soort, wordt ontheffing gevraagd in het kader van de Wet natuurbescherming.

Afbeelding 1.1 Ligging en begrenzing van het plangebied, Bathseweg 2 te Rilland.

1.2 Doelstelling

Dit activiteitenplan dient als bijlage van een ontheffingsaanvraag in het kader van de Wet natuurbescherming. Ontheffing wordt aangevraagd voor de volgende soorten en wetsartikelen:

Tabel 1.1. Soorten en wetsartikelen waarvoor ontheffing wordt aangevraagd

Soort	Artikelen
Gewone dwergvleermuis (<i>Pipistrellus pipistrellus</i>)	Artikel 3.5, lid 2: opzettelijk verstoren van individuen Artikel 3.5, lid 4: beschadigen of vernielen van voortplantings- of rustplaatsen
Gierzwaluw (<i>Apus apus</i>)	Artikel 3.1, lid 2: beschadigen, vernielen of wegnemen van nest- en rustplaatsen

Het doel van dit activiteitenplan is om aantasting van de gunstige staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis en gierzwaluw te voorkomen. Tevens wordt inzichtelijk gemaakt in hoeverre de voorgenomen ontwikkeling een invloed heeft op de gunstige staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis en gierzwaluw. Geconstateerd is dat verblijfplaatsen van deze soorten aanwezig zijn ter plaatse van het plangebied en dat door het uitvoeren van de voorgenomen ontwikkeling verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming overtreden worden.

1.3 Wettelijke bescherming

De bescherming van soorten en hun leefgebieden is geregeld in de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn en op nationaal niveau verankerd in de Wet natuurbescherming (hierna Wnb genoemd). Dit activiteitenplan richt zich enkel op het soortenbeschermingsdeel van de Wnb. Binnen dit aspect richt de wet zich op de bescherming en het behoud van in het wild levende planten- en diersoorten binnen en buiten de beschermde natuurgebieden. Het uitgangspunt van de wet is het 'Nee, tenzij...' principe. Dit betekent dat geen schade mag worden toegebracht, tenzij dit nadrukkelijk is toegestaan (in de vorm van een vrijstelling of verleende ontheffing). Binnen het soortenbeschermingsdeel wordt onderscheid gemaakt in een aantal beschermingsregimes, deze zijn hieronder toegelicht.

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn (§ 3.1): Dit zijn Europees beschermde soorten. Hierin staat beschreven dat het verboden is om opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als beschreven in de Vogelrichtlijn te doden, verstoren of vangen.

Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn (§ 3.2): Dit zijn Europees beschermde soorten. Hierin staat beschreven dat het verboden is om opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende dieren als beschreven in de Habitatrichtlijn (Bijlage IV), Verdrag van Bern en Verdrag van Bonn te doden, verstoren of vangen in hun natuurlijke leefgebied.

Beschermingsregime andere soorten (§ 3.3): Deze soorten zijn nationaal beschermd. Hierin staat beschreven dat het verboden is om flora en fauna beschreven in bijlage onderdeel A van Wnb opzettelijk te doden of vangen. Naast het beschermen van de soorten worden ook de voortplantings- en rustplaatsen beschermd, het is verboden om deze opzettelijk te beschadigen of vernielen.

In de Wnb geldt dat de provincies overwegend het bevoegd gezag vormen. In dit geval is de provincie Zeeland bevoegd gezag. De provincie heeft een Verordening Natuurbescherming vastgesteld, waarin onder andere de vrijstelling van soorten voor bepaalde activiteiten is geregeld.

Voor handelingen die betrekking hebben op de uitvoering van een ruimtelijke inrichting of -ontwikkeling, is het niet ontheffingsplichtig om de soorten genoemd in tabel 1.2 te doden, te vangen en hun vaste voortplantings- en rustplaatsen opzettelijk te beschadigen of te vernielen. Wel geldt voor deze soorten de algemene zorgplicht. Deze stelt dat negatieve effecten op in Nederland in het wild voorkomende soorten zoveel mogelijk dienen te worden voorkomen of beperkt.

Tabel 1.2. Vrijgestelde soorten provincie Zeeland.

Soort	
Bruine kikker	Bunzing
Gewone pad	Dwergspitsmuis
Kleine watersalamander	Egel
Meerkikker	Gewone bosspitsmuis
Bastaardkikker	Haas
Aardmuis	Huisspitsmuis
Bosmuis	Konijn
Dwergmuis	Ondergrondse woelmuis
Rosse woelmuis	Ree
Tweekleurige bosspitsmuis	Vos
Veldmuis	Woelrat

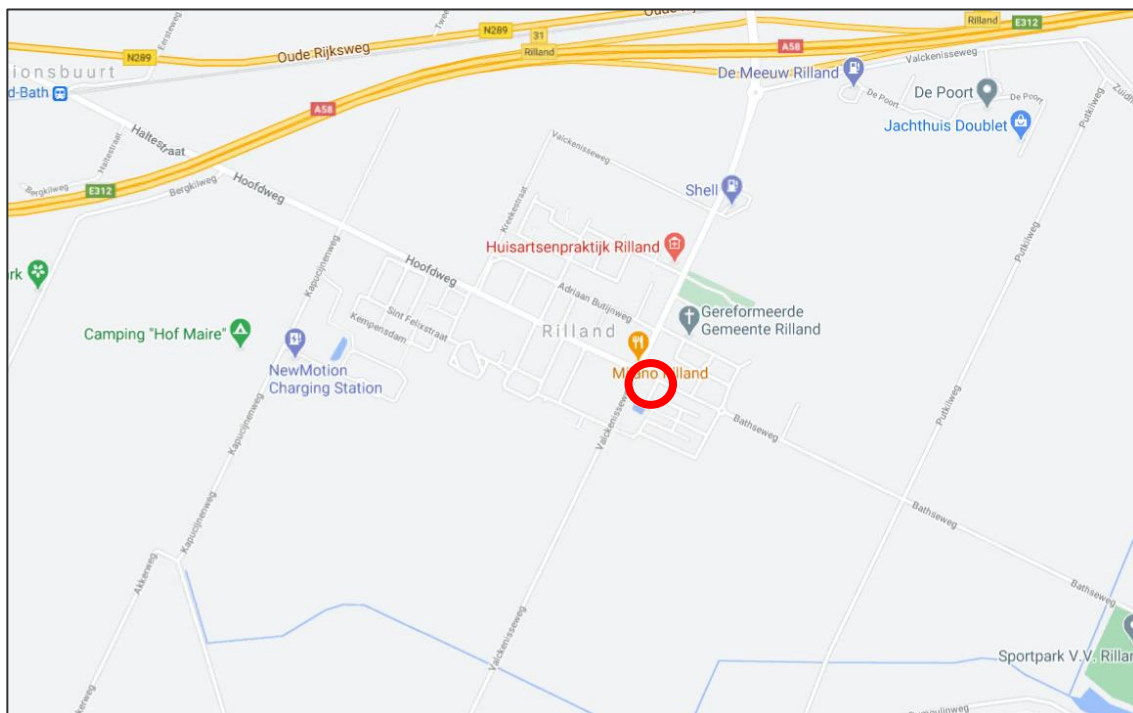
Een uitgebreidere beschrijving van de natuurwetgeving is opgenomen in bijlage 1.

2 Beschrijving plangebied, voorgenomen ontwikkeling en het wettelijk belang

2.1 Beschrijving plangebied

Het plangebied (afbeelding 2.1) betreft een kerkgebouw zuidoostelijk in het dorp Rilland. Dit kerkgebouw bevindt zich aan de Bathseweg 2 (afbeelding 2.2).

Het plangebied bevindt zich aan de zuidoostzijde van het dorp Rilland. Het plangebied is aan de oost-, zuid- en westzijde omzoomd door bomen en struiken. Aan de voorzijde van de kerk ligt een pad met aan beide zijden enkele vaste planten. De rest van het perceel aan de voorzijde bestaat uit gazon.

Afbeelding 2.1 Ligging plangebied (rood omcirkeld) weergegeven op de topografische kaart (bron: Open Streetmap).

Afbeelding 2.2 Plangebied (Blauw opgevuld) aan de Maarten de Vriesstraat nr. 1-27B (A), nr.6-12B (B) en nr.14-28B (C) te Breda.

2.2 Omvang en planning

De werkzaamheden bestaan uit het slopen van het huidige kerkgebouw (exclusief de kerktoren) en een deel van de groenstructuren grenzend aan dit gebouwen te kappen. Deze voorgenomen werkzaamheden worden uitgevoerd ten behoeve van het realiseren van 7 appartementen. Er is nog geen vastgestelde planning aanwezig. Wel dient rekening te worden gehouden met de kwetsbare periode van de gierzwaluw en gewone dwergvleermuis. De meest optimale periode voor ongeschikt maken voor de gewone dwergvleermuis betreft september/oktober 2021. Voor de gierzwaluw dienen geschikte broedlocaties (onder de dakpannen) vóór april 2022 niet meer aanwezig te zijn. Mochten de uitvoering van deze werkzaamheden voor de gestelde perioden niet uitvoerbaar zijn dan dient er een nieuwe planning met aanvullende voorzorgsmaatregelen te worden opgesteld.

planning bekend wordt deze doorgestuurd naar het bevoegd gezag. De uitvoering is afhankelijk van de vaststelling en het onherroepelijk worden van het nieuwe bestemmingsplan. Om rekening te houden met eventuele vertragingen wordt de ontheffing aangevraagd voor de periode augustus 2021/ augustus 2023. Mocht de planning onverhoopt wijzigen, dan wordt het RUD op de hoogte gesteld en wordt overlegd of een aanvulling op de wijze van zorgvuldig handelen noodzakelijk is.

2.3 Wettelijk belang

In het kader van de voorgenomen activiteiten wordt ontheffing van de Wnb aangevraagd op grond van het volgende wettelijke belang:

Habitatrichtlijn

- in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (artikel 3,8, lid 5 sub b 3);

Vogelrichtlijn

- in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid (artikel 3.3, lid 4 sub b 1).

Hieronder volgt de onderbouwing voor de keuze van dit belang:

Het kerkgebouw is al jaren niet meer onderhouden en verkeert in een vervallen staat. Het leegstaande gebouw kan op ten duur een gevaar voor omwonenden vormen. Het gaat hierbij onder andere om de loszittende dakpannen die bij zware windstoten van het kerkgebouw kunnen raken. De dichtstbijzijnde woning bevindt zich op circa 15 meter van het kerkgebouw. Er is een aannemelijke kans dat deze loszittende dakpannen een risico vormen voor omwonenden.

Daarnaast heeft het kerkgebouw sinds 1999 zijn deuren gesloten en is niet meer in gebruik voor diensten. Enkele keren vinden er nog wel (kleinschalige) activiteiten plaats. Dit betekent dat het kerkgebouw zijn functie grotendeels heeft verloren. Dit biedt onder andere kans voor wederrechtelijke bewoning. Krakers kunnen overlast vormen en daarmee het woongenot van omwonende beïnvloeden. De aanwezigheid van krakers kan eveneens tot een gevaarlijke situatie (onder andere brandgevaar) leiden gelet op de slechte huidige staat van het kerkgebouw. Indien kraker zich gaan vestigen in het kerkgebouw is er, in of in de omgeving van het kerkgebouw, mogelijk sprake van (of vrees voor) verstoring van de openbare veiligheid door de krakers.

Realisatie van het appartementencomplex biedt veel mogelijkheden en geeft daarnaast een vernieuwd en verfrist straatbeeld. Het kerkgebouw is gelegen in de kern van de gemeente, langs twee doorgaande wegen. Momenteel geeft het kerkgebouw een verlaten en slecht onderhouden straatbeeld. De komst van het appartementencomplex brengt hier verandering in. Het zorgt zowel direct (vernieuwd straatbeeld) als indirect (meer bedrijvigheid) voor meer leefbaarheid en woongenot binnen de kern van de gemeente. Om niet alle kenmerken van het kerkgebouw verloren te laten gaan zal de oude kerktoren (na renovatie) behouden blijven.

Bovenal sluit dit plan kwalitatief aan op de behoefte die er in Zeeland is aan onder andere levensloopbestendig bouwen. Het biedt een leefbare woning voor zowel jong als oud, maar ook voor mensen met een handicap.

3 Werkwijze aanvullend onderzoek

Ten behoeve van het ecologisch onderzoek is een quickscan soortenbescherming uitgevoerd en een soortgericht onderzoek naar vleermuizen, gierzwaluw en huismus. In dit hoofdstuk is per onderdeel de werkwijze beschreven.

3.1 Quickscan soortenbescherming

Tijdens een quickscan (uitgevoerd door idverde Advies, september 2019) is het plangebied beoordeeld op aanwezigheid van geschikte biotopen van beschermde soorten uit alle soortgroepen. Tijdens de quickscan zijn geen beschermde soorten aangetroffen, maar is wel geconcludeerd dat het plangebied in potentie geschikt leefgebied kan bieden voor gebouw bewonende vleermuizen, gierzwaluwen en huismussen. Daarnaast kunnen algemene broedvogels voorkomen, waarvan de nesten niet jaarrond zijn beschermd, zoals de kauw. De aanwezigheid van geschikte biotopen voor andere soorten is uitgesloten.

Tijdens het veldbezoek is gebruik gemaakt van een verrekijker, Vogelbescherming type Stern 8x42 en zaklamp type Fenix E21.

3.2 Soortgericht onderzoek

Hieronder wordt voor de soortgroepen vleermuizen, huismussen en gierzwaluwen de methode van inventarisatie nader beschreven. Bij het uitvoeren van onderzoek naar het voorkomen van beschermde soorten en de functionaliteit van het leefgebied is gewerkt volgens de richtlijnen in de voor verschillende soorten opgestelde Kennisdocumenten van BIJ12 en het landelijk vastgestelde vleermuisprotocol (opgesteld door Gegevensautoriteit Natuur, Zoogdiervereeniging en Netwerk Groene Bureaus, 2017).

Vleermuizen

Vleermuizen vormen een nachtactieve soortgroep. Om deze reden zijn meerdere veldbezoeken uitgevoerd gedurende de schemeringsmomenten en in de nacht. Vleermuizen zijn geïnventariseerd door middel van een batdetector-onderzoek (Petterson D240x). Soorten kunnen door de geluiden (frequentie, ritme en klank) en zichtbeelden worden onderscheiden. Door interpretatie hiervan kan tevens het gedrag afgeleid worden en kunnen onder andere verblijfplaatsen worden opgespoord. Indien belangrijke vliegroutes en foerageergebieden zijn geconstateerd, zijn deze genoteerd. Gericht onderzoek naar deze functies is niet uitgevoerd, aangezien deze functies niet worden aangetast ten gevolge van de voorgenomen activiteiten.

De veldbezoeken in het kader van de kraam- en zomerverblijfplaatsen zijn met twee personen uitgevoerd, zodat tijdens de schemermomenten het gehele plangebied overzien kon worden op mogelijke in- en uitvliegers. Voor de veldbezoeken ten aanzien van de paar- en zwermverblijven is de schemering minder van belang en konden de veldbezoeken zodoende worden uitgevoerd met één persoon.

Tijdens een inventariserend onderzoek is een inschatting gemaakt van het benodigde onderzoek. Hierbij is geconcludeerd dat de aanwezige openingen te smal zijn voor grotere vleermuizen zoals de laatvlieger. Dit aangezien laatvliegers in formaat groter zijn en dus meer invliegruimte nodig hebben. Daarnaast gaven de onderzoeksresultaten van de vleermuisonderzoeken geen aanleiding tot het uitvoeren van een extra avondronde. De bevindingen van het onderzoek ondersteunen deze aanname.

Massawinterverblijfplaatsen zijn niet in dit onderzoek meegenomen aangezien uit de quickscan (uitgevoerd door idverde Advies, september 2019) is gebleken dat het kerkgebouw hiervoor niet geschikt is. Massawinterverblijfplaatsen bevinden zich namelijk in kelders, zolders of hoge gebouwen met een constant stabiel klimaat. De kerktoren van Rilland is dit niet. In de omgeving van Rilland is doorgaans veel wind. Doordat de omgeving geen hoogbouw heeft, is de

In tabel 3.1 is een overzicht gegeven van de uitgevoerde veldbezoeken. Per verblijftype zijn in 2019 twee veldbezoeken uitgevoerd.

Broedvogels

Het huismus- en gierzwaluwonderzoek is uitgevoerd conform de kennisdocumenten van de huismus en gierzwaluw (BIJ 12, 2017c,d).

Ten behoeve van huismus zijn conform het kennisdocument 'huismus' twee bezoeken nodig in de periode 1 april – 15 mei. Gelet is op territorium- en nest-indicerende waarnemingen. Specifiek is gelet op zingende mannetjes, nestvondsten (uitstekend nestmateriaal en roepende jongen) en transport van voedsel of nestmateriaal.

Ten behoeve van gierzwaluw zijn conform het kennisdocument 'gierzwaluw' drie bezoeken nodig in de periode 15 mei – 15 juli. Gelet is op territorium- en nest-indicerende waarnemingen. Specifiek is gelet op in- en uitvliegende dieren bij de gebouwen, nestvondsten (roepende jongen) en in groepjes laagvliegende en luidruchtige dieren. Het is van belang om rond de schemering waarnemingen te doen, omdat vogels dan het meest actief zijn. Dit onderzoek heeft 1,5 uur plaatsgevonden. Verblijfplaatsen van de gierzwaluwen waren reeds vastgesteld. Tevens werd de activiteit rond 22.00 uur een stuk lager. De gierzwaluwen vlogen niet meer nabij het kerkgebouw.

In tabel 3.1 is een overzicht gegeven van de uitgevoerde gierzwaluw – en huismusonderzoeken.

Tabel 3.1. Overzicht veldbezoeken.

Datum	Tijd	Waarnemer	Soortgroep	Weersomstandigheden
15 april 2020	07.45-09.00 uur	Erwin van Bennekom	Huismussen	4 á 7 °C, wind 1 Bft, onbewolkt, droog
4 mei 2020	07.15-08.30 uur	Erwin van Bennekom	Huismussen	9 á 10 °C, wind 3 Bft, bewolkt, droog na korte regenval
28 mei 2020	03.15-05.30 uur	Mark van Oorschoot/Erwin van Bennekom	Kraam- en zomerverblijven vleermuizen	12 °C, wind 2 Bft, bewolkt, droog
8 juni 2020	20.15-22.15 uur	Laura Kooijman	Gierzwaluwen	14 °C, wind 4 Bft, bewolkt, droog
29 juni 2020	20.00-22.00 uur 22.00-00.00 uur	Mark van Oorschoot/ Erwin van Bennekom	Gierzwaluwen Kraam- en zomerverblijven vleermuizen	15 °C, wind 4 Bft, overwegend bewolkt, droog
10 juli 2020	21.00-22.30 uur	Mark van Oorschoot	Gierzwaluwen	15 graden 2bft licht bewolkt
27 augustus 2020	23.00-01.00 uur	Erwin van Bennekom	Paar- en zwermverblijven vleermuizen	14 á 15 °C, wind 3 Bft, half bewolkt, droog
16 september 2020	22.00-00.00 uur	Erwin van Bennekom	Paar- en zwermverblijven vleermuizen	11 á 13 °C, wind 3 Bft, half bewolkt, droog

4 Beschrijving onderzoeksresultaten

In dit hoofdstuk zijn de resultaten van de uitgevoerde onderzoeken per soortgroep beschreven.

4.1 Onderzoek vleermuizen

Periode kraam- en zomerverblijven

Tijdens de onderzoeken is meermalen rondom het kerkgebouw en de directe omgeving gelopen. Gedurende de uitvlieg- en invliegmomenten is het plangebied door twee personen geobserveerd, waardoor het in zijn geheel kon worden overzien. Het kerkgebouw was daarbij goed te overzien en vanaf alle zijden goed te observeren.

Tijdens eerste veldbezoek in de zomer- en kraamperiode zijn geen verblijfplaatsen waargenomen van vleermuizen in het kerkgebouw. Gedurende het onderzoek zijn enkele foeragerende exemplaren van de gewone dwergvleermuis rondom de kerk en het park ten zuiden van de kerk waargenomen. Tegen zonsopkomst was er geen vleermuisactiviteit meer waargenomen.

Tijdens het tweede veldbezoek in de zomer- en kraamperiode is rondom het kerkgebouw veel activiteit van de gewone dwergvleermuis vastgesteld. Het ging hier om 10 á 20 exemplaren van de gewone dwergvleermuis welke in of nabij de groenstructuren aan het foerageren waren. Rond 22.30 zijn drie uitvliegende gewone dwergvleermuizen uit het kerkgebouw waargenomen. Deze gewone dwergvleermuizen vlogen uit de schoorsteen aan de achterzijde van het kerkgebouw. Het betreft hier een zomerverblijfplaats van meerdere gewone dwergvleermuizen.

Periode paarverblijven

Tijdens de paar- en zwermperiode heeft het onderzoek zich gericht op baltsende (sociale roep) en zwermende vleermuizen.

Balts gewone dwergvleermuis overal rondom de kerk. Aan de voorzijde, boven grasvlak, zijn continu minimaal 2 baltsende dwergvleermuizen te horen. Deze zijn gedurende de gehele periode (2 uur) actief geweest. Aan de zijde van de bosschage is duidelijk minder activiteit waargenomen, maar weldegelijk continu aanwezig. Aan de achterzijde van de kerk, nabij de kleine watergang, is zeer weinig activiteit waargenomen. Af en toe een baltsende gewone dwerg opgemerkt en regelmatig foeragerende gewone dwergvleermuizen.

Middernachtzwermen zijn tijdens beide bezoeken niet waargenomen. Wel zijn, tijdens beide bezoeken, gedurende beide onderzoeken fanatiek baltsende mannetjes van de gewone dwergvleermuis waargenomen. Het gaat hierbij om twee exemplaren. De baltsactiviteit verminderde nabij de bosschages (aan de oost en westzijde). Aan de achterzijde (zuidzijde) van het kerkgebouw, nabij de watergang, is zeer weinig activiteit van vleermuizen waargenomen. Hier was af en toe een baltsende gewone dwergvleermuis aanwezig en meerdere malen foeragerende gewone dwergvleermuizen.

4.2 Onderzoek gierzwaluwen

Gedurende het eerste veldbezoek is geen enkele gierzwaluw waargenomen.

Tijdens het tweede veldbezoek zijn van 20.00 t/m 20.30 twaalf gierzwaluwen veelvuldig rondom het kerkgebouw aan het vliegen waarbij ze ook hun zang lieten horen. Vervolgens zijn er twee gierzwaluwen in het dak aan de voorzijde van het kerkgebouw gevlogen.

Gedurende het derde gierzwaluwbezoek waren bij aankomst circa 20 tot 25 gierzwaluwen boven de kerk en de naastgelegen wijk aan het foerageren. Hierbij werd regelmatig vlak langs het kerkgebouw afgevlogen. Gedurende het onderzoek bleef het aantal foeragerende gierzwaluwen boven het kerkgebouw ongeveer gelijk. Halverwege het onderzoek (rond 22.00 uur) werd de activiteit minder. Ook tijdens dit onderzoek zijn twee gierzwaluwen in het dak aan de voorzijde van het kerkgebouw gevlogen.

4.3 Onderzoek huismussen

Tijdens de twee onderzoeksronden die zijn uitgevoerd in het onderzoeksgebied zijn géén huismusnesten waargenomen in het kerkgebouw. In de dichte begroeiing naast het kerkgebouw is vrijwel geen activiteit waargenomen, enkel op één moment één zingende man waargenomen. Wel zijn er mussen in de omgeving van het kerkgebouw aangetroffen. In de hagen rondom de naastgelegen boerderij (ten westen van het kerkgebouw) is regelmatig activiteit waargenomen. Mannetjes maakten veelvuldig gebruik van de enkele (rijtjes)huizen in de directe omgeving, zij zitten voornamelijk in de dakgoten hiervan.

5 Toetsing aan de Wet Natuurbescherming

In deze paragraaf worden de bevindingen van het onderzoek getoetst aan de vigerende Wet natuurbescherming en wordt ingegaan op de gunstige staat van instandhouding van de voorkomende beschermde soorten.

5.1 Verbodsbepalingen

De soortenbescherming in de Wet natuurbescherming is opgesplitst in drie verschillende regimes, zie ook paragraaf 1.3. Per beschermingsregime gelden verschillende verbodsartikelen die ten gevolge van de voorgenomen ontwikkeling overtreden kunnen worden. In tabel 5.1 is per beschermingsregime een overzicht weergegeven. De vogelsoorten zijn opgenomen in beschermingsregime 'Vogelrichtlijn' en alle soorten vleermuizen in beschermingsregime 'Habitatrichtlijn'. Het voorkomen van niet vrijgestelde soorten in beschermingsregime 'andere soorten' is niet aan de orde.

Tabel 5.1. Overzicht verbodsbepalingen per beschermingsregime (bron: Soortenbescherming bij ruimtelijke ontwikkelingen, Ministerie van Economische Zaken, 2016)

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1 Wn	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2 Wn	Beschermingsregime andere soorten § 3.3 Wn
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen	Art 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen	Art 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben	Art 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen	Niet van toepassing
Art 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren	Niet van toepassing
Niet van toepassing	Art 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen	Art 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen

5.1.1 Beoordeling soorten van de vogelrichtlijn

De bescherming van broedvogels is gericht op de aan- of afwezigheid van broedgevallen. De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken. Omdat deze soorten het nest eenmalig gebruiken, zijn deze nesten alleen beschermd tijdens het gebruik ervan. Dit geldt voor soorten als houtduif, merel en kauw.

Verblijfplaatsen van vogels, die hun verblijfplaats het hele jaar door gebruiken of elk jaar terugkeren naar hetzelfde nest, zijn permanent beschermd. Deze nesten zijn opgedeeld in categorie 1 t/m 4 van de 'Vaste nesten'. Het vernielen van nesten tijdens het broedseizoen of van nesten met een permanente bescherming leidt tot overtreding van verbodsartikel 3.1, lid 2. De gierzwaluw is een soort die valt onder de categorie van de 'Vaste nesten' (categorie 2). Het slopen van het kerkgebouw, zonder het treffen van maatregelen ten behoeve van de gierzwaluw, lijdt tot een overtreding van artikel 3.1, lid 2.

In het geval werkzaamheden worden uitgevoerd in de periode maart t/m juli kan er tevens sprake zijn van overtreding van de verbodsartikelen 3.1, lid 1 en artikel 3.1, lid 2 indien in gebruik zijnde nesten aanwezig zijn van overige vogelsoorten. Dit geldt in het bijzonder voor de daken. De exacte startdatum van de werkzaamheden is nog niet vastgelegd. Echter wordt voorkomen dat tijdens de start van de werkzaamheden broedvogels aanwezig zijn, die mogelijk verstoord worden (door buiten het broedseizoen te starten, of door voorafgaand een controle uit te voeren).

5.1.2 Beoordeling soorten van de habitatrichtlijn

Door het uitvoeren van de voorgenomen werkzaamheden binnen het plangebied is het mogelijk dat individuen van de gewone dwergvleermuis worden verstoord, verwond of gedood. Door de werkzaamheden zorgvuldig uit te voeren (zie hoofdstuk 6) wordt het doden en verwonden van individuen voorkomen en daardoor wordt verbodsartikel 3.5, lid 1 niet overtreden. De beoogde werkzaamheden leiden wel tot mogelijke aantasting van verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis en daardoor mogelijk ook tot verstoring. Het overtreden van de verbodsbepalingen artikel 3.5, lid 2 & 4 kan daarom niet worden uitgesloten.

Foerageergebieden worden met de beoogde werkzaamheden niet aangetast. De werkzaamheden hebben enkel betrekking op het kerkgebouw en zodoende blijven aanwezige (groen-)structuren gehandhaafd voor vlieg- en foerageermogelijkheden.

5.2 Alternatievenafweging

Het project is locatie gebonden, waardoor alternatieven voor andere locaties ontbreken.

De exacte planning van de werkzaamheden is (nog) niet bekend. Wel staat vast dat met de planning rekening wordt gehouden met de (meest) kwetsbare periode. Daarnaast is rekening gehouden met de omwonenden en de toekomstige bewoners van de appartementen. De werkzaamheden moeten in een aaneengesloten periode (met uitzondering van de bouwvak) worden uitgevoerd, om overlast aan de omwonenden en vertraging van de bewoonbaarheid van de appartementen zo beperkt mogelijk te houden. Het faseren van de werkzaamheden in meerdere jaren is geen mogelijkheid.

Met betrekking tot een alternatieve werkwijze in de uitvoeringsfase en realisatie van een alternatieve toekomstige inrichting, wordt voldaan aan 'het zorgvuldig handelen', zoals beschreven in hoofdstuk 6 van dit activiteitenplan.

5.3 Wettelijk belang

In tabel 5.1 zijn de belangen genoemd die zijn opgenomen in artikel 3.8, lid 5 van de Wnb en zodoende geldig zijn voor dit beschermingsregime. In paragraaf 2.1 is de onderbouwing van dit belang beschreven.

Tabel 5.1. Overzicht wettelijke belangen

WETTELIJK BELANG	RELEVANTIE
In het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats	n.v.t.
Ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom	n.v.t.
In het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten	Van toepassing op dit project
Voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten	n.v.t.
Om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben	n.v.t.

In tabel 5.2 zijn de belangen genoemd die zijn opgenomen in artikel 3.3, lid 4 van de Wnb en zodoende geldig zijn voor dit beschermingsregime. In paragraaf 2.1 is de onderbouwing van dit belang beschreven.

Tabel 5.2. Overzicht wettelijke belangen van de Vogelrichtlijn

WETTELIJK BELANG	RELEVANTIE
In het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid	Van toepassing op dit project
In het belang van de veiligheid van het luchtverkeer	n.v.t.
Ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren	n.v.t.
Ter bescherming van flora of fauna	n.v.t.
Voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt	n.v.t.
Om het vangen, het onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan	n.v.t.

5.4 Garanderen gunstige staat van instandhouding

Gewone dwergvleermuis

Door de voorgenen werkzaamheden wordt een zeer klein deel van de voorkomende populatie van de gewone dwergvleermuis beïnvloed. Het gaat in dit geval om twee paarverblijfplaatsen en één zomerverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis. Ten aanzien van de paarverblijfplaatsen is de gewone dwergvleermuis minder kritisch. Doordat tijdig alternatieven worden aangeboden blijft het aantal beschikbare verblijfplaatsen gelijk en hebben de dieren de mogelijkheid om te wennen aan de aangeboden alternatieven (zie hoofdstuk 6).

De gewone dwergvleermuis komt zowel landelijk als lokaal algemeen voor. De aanwezige verblijfplaatsen hebben slechts een functie voor een zeer kleine hoeveelheid van de totale populatie in de omliggende omgeving. Deze kleine populatie in het plangebied, blijft gewaarborgd doordat conform het kennisdocument gewone dwergvleermuis, alternatieve verblijfplaatsen worden aangeboden. Mits de voorgenen werkzaamheden op een zorgvuldige wijze uitgevoerd kan worden, kan de gunstige staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis worden gegarandeerd.

Daarnaast worden na de onderhoudswerkzaamheden uiteindelijk permanenten verblijfplaatsen gerealiseerd. Mits de voorgenen werkzaamheden en maatregelen op een zorgvuldige wijze uitgevoerd worden, kan de gunstige staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis worden gegarandeerd.

Gierzwaluw

De werkzaamheden kunnen een negatief effect hebben op het broedsucces van twee gierzwaluw paren. Nederland telt tussen de 40.000 en 60.000 broedparen. Het mogelijk verlagen van het broedsucces van twee paar heeft geen effect op de gunstige staat van instandhouding van de gierzwaluw tot gevolg. Ook op lokaal niveau is niet sprake van een negatief effect op de gunstige staat van instandhouding. De gierzwaluw komt algemeen voor in Rilland. Dit blijkt op basis van bekende verspreidingsgegevens van de NDFF en de onderzoeksresultaten. Gedurende de onderzoeken zijn meerdere gierzwaluwen boven het kerkgebouw waargenomen. Binnen het plangebied echter maar twee verblijfplaatsen van de gierzwaluw aangetroffen. Hierdoor is aannemelijk dat broedlocaties van de andere gierzwaluwen in de directe omgeving aanwezig zijn. Daarom worden alternatieve verblijfplaatsen aangeboden voor de gierzwaluw (zie hoofdstuk 6). Deze alternatieve verblijfplaatsen worden geplaatst conform het kennisdocument van de gierzwaluw. Derhalve kan de gunstige staat van instandhouding lokaal worden gegarandeerd.

<https://www.vogelbescherming.nl/ontdek-vogels/kennis-over-vogels/vogelgids/vogel/gierzwaluw>

5.5 Aanvragen ontheffing

Voor het uitvoeren van de voorgenen ontwikkeling is het nodig een ontheffing van de Wnb te verkrijgen voor de gewone dwergvleermuis en gierzwaluw.

5.6 Verantwoording effectenstudie

Alle ecologische onderzoeken die in het kader van dit project zijn uitgevoerd door een kundig ecooloog (allen genoemd in de tabellen onder hoofdstuk 2). De ecologen van *idverde* Advies of door *idverde* Advies ingehuurd, hebben ruime ervaring als het gaat om onderzoek en advisering op het gebied van natuurwetgeving. Alle betrokkenen voldoen aan de officiële beschrijving van 'deskundige ecooloog', zoals beschreven op de informatie site van de Rijksoverheid: www.rvo.nl. Het activiteitenplan is opgesteld door *idverde* Advies. *idverde* Advies is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus.

Onder een ecologische deskundige verstaan we iemand die ecologisch advies geeft of werkzaamheden begeleidt op het gebied van habitats en soorten. Deze persoon heeft schriftelijk aantoonbare ervaring en specifieke ecologische kennis.

6 Mitigatieplan

In dit hoofdstuk komt aan bod welke maatregelen benodigd zijn en op welke wijze deze uitgevoerd moeten worden om voldoende zorgvuldig te handelen. Op deze wijze wordt de gunstige staat van instandhouding van de voorkomende beschermde soorten niet aangetast.

6.1 Gewone dwergvleermuis

In totaal zijn twee paarverblijfplaatsen en één zomerverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis waargenomen binnen het plangebied. Hieronder wordt nader beschreven hoe hier zorgvuldig mee wordt omgegaan.

Aanbieden tijdelijke verblijfplaatsen

Aangezien de verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis verloren gaan met de sloopwerkzaamheden, moeten alternatieve verblijfplaatsen worden aangeboden, om zo de functie paarverblijfplaats en zomerverblijfplaats in dit gebied te waarborgen. In de directe omgeving, binnen een straal van 100 meter, van de oorspronkelijke verblijfplaatsen wordt gezocht naar geschikte locaties om 12 stuks VK WS 01, VK WS 02, VK MS 03 vleermuiskasten (of van vergelijkbare kwaliteit) van Vivara pro op te hangen. Deze locaties worden in afstemming met een ter zake kundige bepaald en worden conform het kennisdocument van de gewone dwergvleermuis geplaatst. Om te voldoen aan de gewenningsperiode (6 maanden voor paarverblijf en 3 maanden voor zomerverblijf) van de gewone dwergvleermuis dienen de vleermuiskasten uiterlijk 15 februari 2021 geplaatst te worden. De exacte hanglocatie wordt nog nader bepaald en voortijdig doorgegeven aan het bevoegd gezag.

Aanbieden en plaatsing permanente alternatieven

Ter vervanging van de verblijfplaatsen die als gevolg van de voorgenomen ontwikkelingen verloren gaan moeten nieuwe permanente alternatieven worden aangeboden. Randvoorwaarden waar bij het aanbieden van permanente alternatieven voor de gewone dwergvleermuis rekening mee wordt gehouden (conform kennisdocumenten) zijn:

- Als gewenningsperiode wordt een periode van minimaal 3 maanden aangehouden voor de zomerverblijven, 6 maanden voor de paarverblijven, dit in de actieve periode van dieren;
- De alternatieven moeten zich in de directe omgeving van het plangebied bevinden;
- De verblijven worden op minimaal drie meter hoogte geplaatst, beschikken over een vrije aanvliegroute (geen belemmering van boomkronen of andere objecten) en moeten lichtvrij zijn;
- De verblijfplaatsen en in- en uitvliegplekken zijn ontoegankelijk voor predatoren, zoals katten en marters.
- Onderscheid wordt gemaakt in tijdelijke alternatieven (kasten aan een muur) en permanente alternatieven (inbouwkasten).

Aan deze maatregel wordt vormgegeven door per verblijfplaats vier alternatieven aan te bieden, in totaal 12 stuks. De keuze voor alternatieven voor de permanente voorzieningen is nog niet definitief, maar zal bestaan uit één van de volgende types:

- Inbouwvoorzieningen Vivarapro:
 - <http://www.vivarapro.nl/IB-VL-04-Inbouwsteen-Vleermuizen>
 - <http://www.vivarapro.nl/IB-VL-06-Inbouwsteen-Vleermuizen>
- Inbouwvoorzieningen Faunaprojecten:
 - <https://www.faunaprojecten.nl/product/7/vmpm1-inbouwkast.html>
- Inbouwvoorzieningen Waveka:
 - <https://waveka.nl/product/vleermuiskoker-1fr/>
 - <https://waveka.nl/product/vleermuiskoker-koppelbaar-2fr/>

Omdat het niet mogelijk is om de permanente voorzieningen conform het kennisdocument te plaatsen wordt eerst gebruik gemaakt van tijdelijk voorzieningen. Deze tijdelijke kasten zorgen dat de gewone dwergvleermuis ook gedurende de realisatie van het project een verblijfplaats heeft.

In het totaal worden 12 kasten geïntegreerd in het nieuwe gebouw. Deze worden minimaal 3 meter hoog geplaatst. Vleermuizen zijn warmte minnend daarom dienen kasten zoveel mogelijk naar het zuiden georiënteerd te zijn (dus niet in de noordelijke gevels). Wanneer de nieuwbouw plannen concreter worden, worden de permanente voorzieningen geïntegreerd in het plan. De definitieve hang locatie wordt in afstemming met een ter zake kundige bepaald en terug gekoppeld aan het bevoegd gezag.

Ongeschikt maken verblijfplaatsen

Hoewel geen zwermgedrag is geconstateerd, kunnen mannelijke individuen soms jaarrond aanwezig blijven op een locatie, zeker in milde winters. Om deze reden is het nodig om de verblijfplaatsen ontoegankelijk te maken voorafgaand aan de periode van overwintering (vanaf medio november). Door de stootvoegen en dakranden 2-3 nachten voor uitvoering van de werkzaamheden af te schermen met een doek (met hetzelfde idee als een exclusion flap) kunnen de dieren wel uitvliegen, maar er niet meer in.

6.2 Gierzwaluwen

Gierzwaluwen maken alleen gebruik van hun broedplaatsen tijdens het broedseizoen. Door buiten deze periode te werken of de broedlocaties voorafgaand aan de komst van de gierzwaluwen ongeschikt te maken wordt voorkomen dat het broeden wordt verstoord, legfels worden vernield en mogelijk jonge vogels worden verstoord of gedood.

Tabel 1: Broedseizoen van de gierzwaluw in het rood (kwetsbare periode) en oranje (mogelijk kwetsbare periode in geval van late broedsels). Groen is periode buiten het broedseizoen wanneer gierzwaluwen geen gebruik maken van hun broedplaatsen (kennisdocument BIJ12).

	Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Jun	Jul	Aug	Sept	Okt	Nov	Dec
Voortplanting												

Plaatsing tijdelijke alternatieven

De tijdelijke alternatieven dienen te worden geplaatst conform kennisdocument. Deze gierzwaluwkasten worden binnen 100 á 200 meter van het te slopen kerkgebouw geplaatst, vrij van verstoring van de werkzaamheden. Een mogelijkheid hiervoor is om tijdelijke alternatieven aan de te behouden kerktoren te plaatsen. Voor het compenseren van de verblijfplaatsen worden een achttal tijdelijke gierzwaluwkasten op minimaal 4 meter hoogte geplaatst. Gierzwaluwen hebben de tijd nodig om aan nieuwe verblijfplaatsen te wennen. Gedurende deze gewenningsperiode zijn dan zowel de oorspronkelijke situatie als de nieuw aangebrachte vervangende voorzieningen aanwezig en beschikbaar. Hierdoor kunnen de gierzwaluwen de voorzieningen ontdekken en verkennen voor de ingreep wordt uitgevoerd.

De kasten zijn van Vivarapro (of vergelijkbaar):

- <http://www.vivarapro.nl/NK-GZ-08-Nestkast-Gierzwaluw>
- <http://www.vivarapro.nl/NK-GZ-10-Nestkast-Gierzwaluw>

Alternatieven broedplaatsen

Gierzwaluwen zijn trouw aan hun broedplaatsen. Door het verwijderen van een broedplaats moet gezorgd worden voor alternatieve broedplaatsen. Deze zijn nooit exact hetzelfde als de oorspronkelijke broedplaats en kunnen daardoor mogelijk minder geschikt zijn. De slagingskans wordt vergroot door de afstand tot verwijderde broedplaats zo klein mogelijk te houden, vergelijkbare alternatieve broedplaatsen aanbieden en meerdere alternatieven te realiseren.

Daarom worden 8 inbouwstenen van het type IB GZ 03, IB GZ 04 (Vivara pro) of van vergelijkbare kwaliteit geïnstalleerd in de nieuwe appartementen. De inbouwstenen dienen alle 8 in de meest gunstige windrichting worden geplaatst (noordoost). Dit is de beste windrichting om de nestpannen te installeren, omdat hierdoor wordt gezorgd dat de nestlocaties onder de pannen niet te heet worden. De inbouwstenen worden indien mogelijk zo dicht mogelijk (als cluster) bij de oorspronkelijke verblijfplaatsen opgehangen. Hierbij is een vrije aanvliegroute van belang. Indien dit niet mogelijk is worden andere geschikte locaties, voor de in te bouwen neststenen, aan de noordoostzijde van de appartementen gevonden. Wanneer de nieuwbouw plannen concreter worden, worden de permanente voorzieningen geïntegreerd in het plan. De definitieve hang locatie wordt in afstemming met een ter zake kundige bepaald en terug gekoppeld aan het bevoegd gezag.

6.3 Overige broedvogels

Gedurende de werkzaamheden wordt rekening gehouden met het algemene broedseizoen (Mei- Augustus). Hiervoor zijn twee opties:

- Starten met de werkzaamheden buiten het broedseizoen. Dit om te voorkomen dat broedvogels aanwezig zijn ten tijden van de werkzaamheden.
- Indien gestart wordt met de werkzaamheden in het broedseizoen wordt allereerst een broedvogelcontrole uitgevoerd. Om te voorkomen dat broedvogels gaan nestelen in/op het kerkgebouw worden maatregelen genomen. Flats waar wordt gestart met de werkzaamheden voorafgaand aan het broedseizoen (of na het broedseizoen) hoeven geen aanvullende maatregelen te worden genomen. De kans op in gebruik zijnde nesten is afwezig. Als werkzaamheden worden opgestart aan een flat in het broedseizoen worden er maatregelen genomen om te voorkomen dat vogels gaan nestelen in het gebouw.

6.4 Deskundige betrokkenheid en verslaglegging

Bij het uitvoeren van alle mitigerende maatregelen wordt een ter zake kundige/ecoloog betrokken. Deze voert de ecologische begeleiding uit voorafgaand en tijdens de uitvoering van de voorgenomen ontwikkeling. De deskundige ecoloog voldoet aan de eisen zoals deze worden beschreven op de site van www.rvo.nl.

Na verlening van de ontheffing wordt een ecologisch werkprotocol opgesteld, waarin het volgende is vastgelegd:

- Vereisten/voorwaarden vanuit de verleende ontheffing
- Uit te voeren mitigerende maatregelen (nader geconcretiseerd)
- Taken en verantwoordelijkheden van de betrokken partijen
- Logboek waarin de ecologische begeleiding wordt bijgehouden

Bronnen

BIJ12, 2017. Kennisdocument Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*. Versie 1.0

Bij12, 2017. Kennisdocument Gierzwaluw *Apus Apus*. Versie 1.0.

Fraai, th.S.M & Acar, V.T. (2019). Het kraakverbod: een uitgehold verbod?.
<https://www.straatmankoster.nl/files/het-kraakverbod-een-uitgehold-verbod.pdf>

Reformatorisch dagblad. (2019). <https://www.rd.nl/artikel/897467-van-rillandse-kerk-rest-straks-nog-slechts-de-toren>. Geraadpleegd op: 12 januari 2021.

Zoogdiervereniging. (2020). Gewone dwergvleermuis.
<https://www.zoogdiervereniging.nl/zoogdiersoorten/gewone-dwergvleermuis>. Geraadpleegd op: 14 januari 2021.

Bijlage 1 Beschermingskader

Vogelrichtlijn

De Vogelrichtlijn (Richtlijn 79/409/EEG) richt zich op de bescherming van alle natuurlijk in het wild levende vogelsoorten en in het bijzonder van de leefgebieden van bedreigde en kwetsbare vogelsoorten. De gebieden, die zijn aangewezen als speciale beschermingszone maken onderdeel uit van Natura 2000, het Europese initiatief van een duurzaam ecologisch netwerk van natuurgebieden in Europa. De richtlijn stelt nadere regels voor de bescherming, het beheer en de regulering van vogelsoorten.

Habitatrichtlijn

De Habitatrichtlijn (Richtlijn 92/43/EEG) richt zich op de instandhouding van natuurlijke habitats, habitats van soorten en de bescherming van plant- en diersoorten, met uitzondering van vogels. In bijlage I van de Habitatrichtlijn worden speciale beschermingszones aangewezen voor kwetsbare, bedreigde of zeldzame habitattypen. Bijlage II van de Habitatrichtlijn vermeldt de kwetsbare, bedreigde of zeldzame dier- en plantensoorten die beschermd moeten worden door speciale beschermingszones aan te wijzen.

Wet natuurbescherming

De beschermingsaspecten uit de Habitat- en Vogelrichtlijn zijn nationaal geïmplementeerd in de Wet natuurbescherming (hierna WNB genoemd). De wet maakt op het gebied van soortenbescherming onderscheid in 3 beschermingsregimes:

- Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn
- Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn
- Beschermingsregime andere soorten

Onderstaand zijn de meest relevante verbodsbepalingen per regime opgenomen:

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

Artikel 3.1 van de WNB zegt het volgende:

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

Artikel 3.5 van de WNB zegt het volgende:

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Beschermingsregime andere soorten

Artikel 3.10 van de WNB zegt het volgende:

1. Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
 - a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
 - b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
 - c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Ontheffing

Gedeputeerde staten kunnen ontheffing verlenen van één of meer van de bovengenoemde verboden. Dit kan echter uitsluitend indien aan strikte voorwaarden wordt voldaan. Onderstaand zijn deze per beschermingsregime opgenomen.

Soorten Vogelrichtlijn

Een ontheffing of een vrijstelling wordt uitsluitend verleend, indien is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:

- A. er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
- B. zij is nodig:
 - 1°. in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
 - 2°. in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
 - 3°. ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
 - 4°. ter bescherming van flora of fauna;
 - 5°. voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt, of
 - 6°. om het vangen, het onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan;
- C. de maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de desbetreffende soort.

Soorten Habitatrichtlijn

Een ontheffing of een vrijstelling wordt uitsluitend verleend, indien is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:

- A. er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
- B. zij is nodig:
 - 1°. in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
 - 2°. ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
 - 3°. in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
 - 4°. voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten, of
 - 5°. om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben;
- C. er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Andere soorten

Voor deze soorten geldt hetzelfde als voor de soorten van de Habitatrichtlijn (zoals boven omschreven). Daarnaast geldt in aanvulling op onderdeel b dat de vrijstelling of ontheffing ook verband kan houden met handelingen:

- A. in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
- B. ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen;
- C. ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
- D. ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
- E. in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
- F. in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- G. in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied, of
- H. in het algemeen belang.

Rode Lijst soorten

Voor de soortengroepen planten, vogels, amfibieën en reptielen, zoogdieren, zoetwatervissen, dagvlinders, libellen, sprinkhanen, korstmossen en paddenstoelen zijn lijsten vastgesteld met daarop vermeld de met uitsterven bedreigde en kwetsbare soorten, de zogenaamde Rode Lijsten. Deze zijn per soortgroep gepubliceerd in de Staatscourant.

Echter, op dit moment heeft plaatsing op de Rode Lijst geen juridische beschermde status. Voor Rode Lijstsoorten geldt zodoende geen ontheffingsplicht, tenzij de soort ook onder één van de beschermingsregimes van de Wet natuurbescherming valt. In de uit te voeren werkzaamheden wordt met de algemeen geldende zorgplicht voor planten- en dieren -voor zover dat mag worden verwacht- rekening gehouden. Op iedere burger rust de zorgplicht om binnen vermogen deze soorten te beschermen en te behouden.